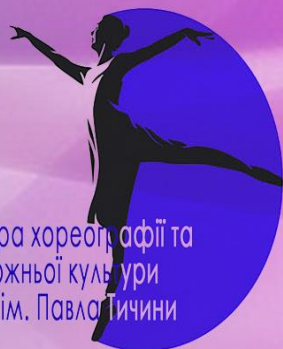

СУЧАСНІ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ХОРЕОГРАФІЧНОЇ ОСВІТИ

Матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної конференції

22 квітня 2022 р.

Кафедра хореографії та
художньої культури
УДПУ ім. Павла Тичини

**Актуальні проблеми навчання та виховання
засобами мистецтва
Теоретичні та методологічні аспекти формування
творчого потенціалу майбутнього вчителя хореографії
Сучасні стратегії підготовки майбутнього
вчителя хореографії
Інтеграція мистецтв в системі хореографічної освіти**

м. Умань

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
БЕРДЯНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДЗ «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
К. Д. УШИНСЬКОГО»
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ "БРОДІВСЬКИЙ ФАХОВИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ КОЛЕДЖ ІМЕНІ МАРКІЯНА ШАШКЕВИЧА"
ГРОМАДСЬКЕ ОБ'ЄДНАННЯ «УКРАЇНСЬКА СПІЛКА» (ТУРЕЧЧИНА)
ГРУЗИНСЬКИЙ ХОРЕОГРАФІЧНИЙ ЦЕНТР,
ТОВАРИСТВО З РОЗВИТКУ КУЛЬТУРИ ТА ТУРИЗМУ (ГРУЗІЯ)
ЦИРК «МЕДРАНО» (ФРАНЦІЯ)
ТЕАТР ПЕДРА II (БРАЗИЛІЯ)

МАТЕРІАЛИ

IX Міжнародної науково-практичної конференції

СУЧАСНІ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ХОРЕОГРАФІЧНОЇ ОСВІТИ

22 квітня 2022 р.

м. Умань
ВПЦ «Візаві»
2022

Редакційна колегія

ТЕРЕШКО Інна Григорівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри хореографії та художньої культури, декан факультету мистецтв Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, *гол. ред.*;

БИКОВА Ольга Вікторівна – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри хореографії та художньої культури Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, *заст. гол. ред.*;

СИЗОНЕНКО Вікторія Анатоліївна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри хореографії та художньої культури Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, *відпов. ред.*

Рецензенти:

АНДРОЩУК Людмила Михайлівна – кандидат педагогічних наук, доцент завідувач кафедри хореографії Київського університету імені Бориса Грінченка

МАРТИНЕНКО Олена Володимирівна – заслужений працівник культури України, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувачка кафедри теорії та методики навчання мистецьких дисциплін Бердянського державного педагогічного університету

*Рекомендовано до друку Вченою радою факультету мистецтв
Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини
(протокол № 10 від 5 травня 2022 року)*

Сучасні стратегії розвитку хореографічної освіти: матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної конференції (м. Умань, 22 квітня 2022 р.) / ред. кол. : І. Г. Терешко (гол. ред.), О. В. Бикова, В. А. Сизоненко (відповід. ред). Умань, ВПЦ «Візаві», 2022. 168 с.

До збірника увійшли матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні стратегії розвитку хореографічної освіти».

У матеріалах конференції розглядаються такі проблеми: «Актуальні проблеми навчання та виховання засобами мистецтва», «Теоретичні та методологічні аспекти формування творчого потенціалу майбутнього вчителя хореографії», «Сучасні стратегії підготовки майбутнього вчителя хореографії», «Інтеграція мистецтв в системі хореографічної освіти».

Науковий збірник призначений для усіх, хто цікавиться проблемами розвитку та вдосконалення хореографічної освіти.

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за достовірність наведених фактів, цитат власних імен та інших відомостей.

Редакційна колегія не несе відповідальності за зміст публікацій та може не поділяти думку автора.

Сучасні стратегії розвитку хореографічної освіти

Зміст

<i>Алтухов В. А., Нос О. Г. Музично-ритмічна компетентність як важлива умова фахової підготовки майбутніх учителів музики і хореографії.....</i>	6
<i>Андроциук Л. М. Світоглядні позиції у підходах до побудови хореографічного твору у період глобальних світових змін.....</i>	11
<i>Барабаш О. В., Шаршонь Д. В. Сутність процесу адаптації студентів-хореографів до художньо-творчої діяльності.....</i>	15
<i>Бикова О. В. Формування професійних компетенцій майбутніх учителів хореографії у процесі позааудиторної роботи.....</i>	20
<i>Волкова Ю. І., Коропатова О. Є. Методичний аспект модерн-джаз танцю у роботі з виконавцями хореографічного мистецтва.....</i>	24
<i>Воляник Н. В. Проблеми підготовки майбутніх керівників хореографічних колективів в умовах впровадження інклюзивної освіти.....</i>	27
<i>Жаворонкіна О. В., Нікітенко А. М. До питання розвитку пластичної культури студентської молоді.....</i>	33
<i>Заєць С. С. Сучасні тенденції використання ПТ-ігор у підготовці хореографа.....</i>	37
<i>Кіндратенко Б. С. Звичай дошлюбного спілкування у молодіжних громадах українців (на прикладі хореографічної постановки «Червоне яблучко»).....</i>	42
<i>Кривохижя А. М. Сучасні проблеми розвитку сценічного танцю.....</i>	47
<i>Куценко В. А. Психофізіологічні аспекти застосування йоги в хореографії.....</i>	49
<i>Лимансько О. В., Бугаєць Н. А. До питання практичної підготовки майбутніх хореографів у педагогічних університетах.....</i>	54
<i>Маркіна В. В. Методи і прийоми залучення дітей до занять з хореографії.....</i>	58
<i>Півторак Л. М. Формування художньо-естетичних смаків у підростаючого покоління засобами хореографічного мистецтва.....</i>	63
<i>Плахотнюк О. А. Фольклорний танець України, рефлексії до праці Василя Верховинця (Костів) «Теорія українського народного танка» 1920 року видання.....</i>	68
<i>Подгорінова А. Ю. Застосування танцювально-рухової терапії у роботі з дітьми та їх батьками.....</i>	72
<i>Попик О. П. Видатні митці Подільського народного танцю Хмельниччини.....</i>	77
<i>Семенова О. В. Проектна діяльність – запорука ефективної взаємодії викладача та здобувачів вищої освіти.....</i>	82

<i>Сизоненко В. А. Розвиток естетичної виразності при вивченні сучасних бальних танців.....</i>	87
<i>Синеок В. А., Калієвський К. В. Шлях формування національної свідомості засобами народної хореографії.....</i>	90
<i>Слищенко А. А. Розвиток творчих здібностей дитини засобами ігрової діяльності на заняттях хореографії.....</i>	96
<i>Терешко І. Г. Народний танець-гра «Зайчик» («Білоданчик», «Білоярчик»): часо-просторовий вимір.....</i>	100
<i>Тіщенко О. М., Хендрик О. Ю. Хореографічне мистецтво та його функції.....</i>	106
<i>Таранцева О. О. Реалізація принципу науковості при викладанні дисципліни «Теорія і методика викладання класичного танцю» в умовах дистанційного навчання.....</i>	113
<i>Тарасюк В. Ю., Шостак О. С. Нестандартні форми проведення та інтерактивні вправи на заняттях хореографічного гуртка.....</i>	117
<i>Томаш О. В. Вплив дуетної форми у сучасній хореографії на виховання підлітків.....</i>	131
<i>Ускова А. Л., Гапєєва І. М., Гапєєв В. К. Стратегія хореографічної постановки народного танцю у сучасній тематиці.....</i>	137
<i>Чапча А. Р. Значення степ-танцю у сучасній методиці викладання.....</i>	142
<i>Червонська Л. М. Формування здоров'язбережувальної компетентності у здобувачів вищої хореографічної освіти в процесі професійної підготовки.....</i>	147
<i>Чернявська О. В. Актуальні проблеми навчання та виховання засобами мистецтва серед учнівської молоді завдяки школам естетичного виховання.....</i>	152
<i>Юхименко Д. Є. Класичний танець як універсальна система формування танцювальної культури студентів.....</i>	157

Для перегляду пленарного засідання конференції перейдіть за посиланням за допомогою зчитувача QR-коду на Вашому смартфоні

*Згадуючи про прожите мушу
сказати: я не помиївся у виборі
професії завдяки фанатичній
закоханості у народний танець та
бажання влитися.*

*Я встиг при житті отримати високу
оцінку своєї роботи та визнання...*

А. К. Кривохижа

дає їй змогу проявити себе, імпровізувати, шукати творчий підхід для досягнення цілі, дає змогу

робити вибір та переживати наслідки цього вибору, не зважаючи на те був він позитивним чи ні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вільчковський Е., Курок О. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку: навч. посіб. Суми: ВТД «Університетська книга», 2008. 428 с.
2. Падалка Г. Педагогіка мистецтва (Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін). Київ. Освіта України, 2008. С. 274.
3. Луцак Н. Народні ігри як засіб збагачення дитячої лексики. Дрібу, дрібу, дрібушечки: методичні рекомендації. Київ.: Дошкільне виховання, 1999 . №4. С. 5-7.
4. Фіцула М. Педагогіка: Навчальний посібник. Київ. Академія, 2000. С. 121-132
5. Виховання дітей у грі. веб-сайт. URL: <https://studfile.net/preview/5457946/page:13/> (дата звернення: 20.04.2022)

НАРОДНИЙ ТАНЕЦЬ-ГРА «ЗАЙЧИК» («БІЛОДАНЧИК», «БІЛОЯРЧИК»): ЧАСО-ПРОСТОРОВИЙ ВИМІР

*Терешко І.Г., кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри хореографії та художньої культури
Уманського державного педагогічного
університету імені Павла Тичини
E-mail: art_dekanat@meta.ua
©Терешко І. Г., 2022*

У первісних формах традиційного українського хореографічного фольклору з найбільшою очевидністю проявила себе магічна функція разом з комунікативною, інтегруючою, регулятивною та іншими функціями. Наші далекі

пращури регулювали свою життєдіяльність особливими обрядами (ритуалами), які являли собою колективне вчинення певних магічних дій, що супроводжувалися співом, словом, драматичною грою, інтонаційно забарвленими рухами тіла.

Тваринні образи, зокрема зооморфні, що широко представлені в українській культурі, займають особливе місце в символічній системі української народної танцювальної творчості. Дослідження зооморфної символічної системи українського танцювального фольклору є актуальною проблемою фольклористики, адже «...тварини – найуніверсальніші учасники образної системи фольклору, навіть такі характеристики як колір і форма в них мають динамічний характер (зміна масті, форми на різних стадіях розвитку)» [9, с. 115].

Танкова гра «Зайчик» («Білозорчик», «Білоданчик») відноситься до алегоричних магічно-образних веснянок-гаївок. Ця весняна гра була поширена по всій Україні і мала безліч варіантів. Розглянемо деякі з них, які були зафіксовані українськими вченими в кінці XIX – першій половині XX ст.

П. Чубинський подає 10 текстових варіантів і описує два варіанта танцю-гри «Зайчик»:

1. «Всі дівчата і молоді молодичці беруться за руки, утворюють коло. В середину пускають одну дівчину ходять навколо неї і співають:

Зайчику скоком, боком,
Перед моїм карим оком.
Да нікуди зайчику да не
вискочити.

Вискочив зайчик да на
поленьку
Піймав собі зайчик сиву
голубоньку.

Зайчику, одвернися, з которою
панною обіймися...

Під час пісні, дівчина, яка в колі, підходить до однієї дівчини, що утворює коло, і крутиться з нею – після чого пускає її в коло. А сама стає на її місце.

2. Грають ще так: коли співають «та нікуди зайчику вистрибнути», то в цей час «зайчик», тобто дівчина чи хлопець, які знаходяться в колі, намагаються прорвати коло і втікати, але це їм не вдається. Тоді співають:

А ну, зайчик, скоком-боком
Перед моїм чорним оком!
Зайчик в цей час скаче на
одній нозі.

А ну, зайчику, обернися.
З дівчиною покрутися.

На останню строфу зайчик обирає дівчину з кола, крутиться з нею і впускає на своє місце [10, с. 63].

В. Гнатюк в праці «Гаївки» подає дев'ять текстових варіантів веснянки. Зокрема, описує, як водять гру на Тернопільщині: «Стає колесо дівчат або й хлопців, а в середину входить одна дівчина, звана Білодарчиком. Цілий круг співає:

Ой мій милий Білодарчику,
Поплинь, поплинь по
Дунайчику.

А вмий, а вмий біле личко,

Вбери, вбери сорочечку,
 Пригладь, пригладь головочку,
 Зазуй, зазуй черевички,
 Возьми себе попід лядочки,
 Шукай собі челядочки.

Дівчина Білодарчик показує рухи, такі ,ніби вона плине по воді, одягає сорочку, чешеться, взуває черевички, береться в боки. Потім вибирає із загального кола дівчину (хлопця), виводить її в коло, а сама (сам) стає на її місце і все починається з початку [1, с. 33].

С. Килимник, описуючи танець-гру у праці «Український рік у народних звичаях в історичному освітленні», звертає увагу, що кожний образ, кожний вислів у веснянці має своє особливе значення і свій символ. «Білозорчик-Білоданчик-Молоданчик» – образ весняного вітру-легеня, що розганяє ранні «білі» тумани над «Дунайчиком». «Тут досить ясно і образно зазначається (в переносному розумінні), щоб земля озулася і вбралася, змилася б весняними дощами після зими, і щоб життя добре й приємно потекло «поплило по Дунайчику» [3, с. 79]. Автор детально описує рухи виконавців. Веснянка-гаївка виконується так: «дівчата стають у коло, за руки не беруться, одна дівчина, а в багатьох місцевостях – хлопець, стає в середину кола. Коло співає, роблячи певні ритми руками під спів. Та дівчина чи хлопець, що всередині, робить рухи

відповідно співу: «Поплинь, поплинь по Дунайчику» – вдає, що пливе, оббігаючи коло зсередини, а дівчата в колі роблять пластичні рухи руками, наче пливуть; під спів: «Устань раненько» – спочатку лягає, а потім встає і продовжує рухи за піснею: протирає оченьки, береться попід боченьки, озуває черевиченьки, одягає сорочиньку, береться попід боки, робить скоки – обтанцьовує все коло зсередини й вибирає собі посестриченьку, челядиньку, товаришку чи дівку. Коло весь час стоїть, лише робить рухи руками, а під спів «скоки», всі на місці й роблять скоки. Гра проходить до тих пір, поки всі учасники «Білозорчика» не побувають усередині» [3, с.78].

На Уманщині веснянка-гра «Зайчик» збереглася в народній пам'яті до наших днів. В архів науково-дослідної лабораторії «Проблеми підготовки майбутніх учителів-філологів до українознавчої роботи в школі» УДПУ імені Павла Тичини знаходимо такий варіант танцю-гри:

«Молодь утворює коло. По центру (за сонцем) ходить парубок. Коло стоїть і співає:

Зайчику, зайчику, ти мій
 братчику,

Не ходи, не топчи по горбочку.
 Бо моя рутка, як баламутка;
 Бо моя м'ятка, як пані матка.
 Далі коло рухається за сонцем,

а парубок вибирає собі дівчину, стає перед нею і витанцьовує «гопака» на слова:

Зайчичок, зайчичок прибігає,
Рученьку, ножечку піднімає;

Чим бито, не бито, ножечку прибито.

З нашого кругу, вибери другу.

Потім кланяється дівчині і стає біля неї в колі. В центр виходить інший парубок і гра продовжується, поки всі не оберуть собі пару» [6].

В зафіксованому танці-грі мова йде про юнака (зайчика), який обирає собі пару та показує образ і риси спритного, сміливого, відважного парубка.

Танок-гра «Зайчик» на Волині має дещо інший варіант тексту та хореографічної дії і фігурує під назвою «Чибирайчик». На підлозі хрест-навхрест кладуть два ціпки. Виконавці повинні, не зачіпаючи їх, виконувати різноманітні па, підскоки і стрибки, а інколи навіть трюкові, акробатичні елементи в кожному квадраті, утвореному схрещеними палками. Танок супроводжується приспівкою: «Ой, у полі жито, сидить зайчик. Він ніжками чибирає. Коли б такі ніжки мала, то б я ними чибиряла» [4].

На Уманщині танець-гра на подібний текст пісні (під назвою «Зайчик») виконувала не тільки розважальну функцію, а й громадсько-соціальну місію – єднання молодіжного колективу. Хореографічними рухами виконавці зобра-

жали спритність, дотепність, завзяття, почуття гумору. Він виконувався під пісню, у якій згадувалися різні сільськогосподарські культури: жито, просо, гречка.

Ой на горі жито (просо, гречка).

Сидить зайчик.

Він ніжкамичеберяє.

Якби такі ніжки мала,

То я б ними чеберяла,

Як той зайчик, як той зайчик.

Танець виконується так. Стаючи у коло, учасники беруться за руки. В середину кола кладуться дві однакові палиці (або рогачі і кочерга), які схрещують. На заспів виконавці «приставним кроком» переступають через палиці. На приспів – виконуються підскоки з чергуванням ніг (то вперед правою ногою, то вбік через палицю; то вперед лівою ногою, то вбік через палицю). Стрибаючи, виконавці намагаються не збити й не зачепити палиці. Той, кому це не вдавалося, виходив з гри. Гра проводилася до останнього гравця [7]. Цей танець-гра був своєрідним випробуванням на спритність та вимогливість. Його нескладні рухи підкорялися лише тим, хто був прудким, терплячим і кмітливим.

На Уманщині у таку гру грали під час «вулиці» – своєрідних гулянь просто неба, у весняний і літній період та на святі Калити (Андріївських вечорницях) [8].

За дослідженням О. Курочкина такий танець-гра був традиційною забавою весільного понеділка, у якій домінували життєрадісні, оргіастичні мотиви. Він міг вестися чи в хаті, чи на подвір'ї. «Спочатку свекруха і свекр, а за ними й інші учасники гостини, хто бажав, виконували кумедні підскоки, зводячи й розводячи ноги над двома схрещеними рогачами, покладеними на землю або підлогу. Подекуди один з рогачів заміняла кочерга (коцюба) чи пікна лопата. Стрибаючи, виконавці намагалися не збити й не зачепити ці інструменти хатнього начиння. Той, кому це не вдавалося, зазнавав покарання через вимазування обличчя сажею.

Танець був своєрідним тестом на ступінь сп'яніння: його нескладні рухи підкорялися лише тим, хто міцно тримався на ногах. Ігровий епізод жартівливого випробовування створював ситуацію невимушеного святково-сміхового спілкування, у яку втягувалися всі присутні. За повір'ями, цей танок мав забезпечити новостворену сім'ю дітьми та сприяти сексуальній потенції чоловіка.

Під час стрибання чергового «зайця», весільні гості співали, плещучи в долоні:

А у полі гречка процвітає.

А в долині зайчик чибиряє.
Ой якби я такі ніжки мала (мав)

То й я як зайчик чибуряла
(чибуряв)» [5, с.82].

На Наддніпрянщині та на Поділлі фіксується його побутування в різних ситуаціях: календарні, родинно-побутові свята, молодіжні вуличні зібрання тощо. Зокрема, у ряді сіл Південного Поділля (Вінничина) О. Курочкиним простежений факт присутності танцю «Зайчик» або «Чотири дірки» в новорічному ритуалі «Маланка». Під час традиційних обходів дворів у ніч із 13 на 14 січня один з ряджених «циганів» танцював над двома перехрещеними на землі палицями – «ключками». Він високо підстрибував, почергово перехрещуючи ноги й намагаючись не порушити палиць [5, с. 83].

У збірнику «Дитячий фольклор» ця танець-гра подається як дитяча. «Діти стають у коло, беруться за руки, а між ними – «зайчик» (обов'язково хлопчик). Діти ходять і співають:

Городили зайчика тинком, льонком,
Та нікуди зайчику та не вискочити.
Та нікуди зайчику та не виплигнути.

А в нас ворота позамикані.
Жовтим піском позасипані.

При цьому зайчик починає бігати, щоб де-небудь вискочити, а діти стають щільніше, щоб не пропустити його. Коли зайчику» вдається вискочити, то всі його ловлять. Хто впіймає – сам стає «зайчиком». Якщо піймає дівчинка, то

змінюється хлопчиком, бо за правилами гри вона не може бути «зайчиком» [2, с. 273].

Отже, розглянутий танець-гра «Зайчик» («Білодачник», «Білоярчик») належить до глибинних шарів української культури. Він був розповсюджений по всій Україні, а образ головного героя мав різну семантику. Як зооморфний образ, він

широко представлений у весняній обрядовості, у якій символічно відтворювалася поведінка й рухи зайчика. З часом хореографічні рухи ускладнювалися та трансформувалися у нові символічні значення мотиву зайця, зокрема, у аграрну та любовно-шлюбну тематику.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Гнатюк В. Гаївки. Матеріали до української етнології. Львів 1909. Т. 12. 249 с. URL: <http://labs.lnu.edu.ua/folklore-studies/proekty/elektronna-navchalna-biblioteka-ukrajinskoji-folklorystyky>
2. Дитячий фольклор. Народна творчість. «Бібліотека української усної народної творчості». Упорядник Галина Довженок. Ілюстрації Юрій Крига. Київ: Дніпро 1986. 304 с.
3. Килимник С. Український рік у народних звичаях в історичному освітленні. Т. 2. Весняний цикл. Вінніпег., 1959. 260 с.
4. Кіндер К. Р. Зоо-орнітоморфні образи в українській народній хореографії [Електронний ресурс] *Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури*. 2013. Вип. 31. С. 295-300. URL: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/apitphk>
5. Курочкін О. Обрядові танці-ігри – малодосліджені компоненти традиційного весілля українців *Народна творчість та етнологія*: НАНУ, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. К., 2019. №6 . С. 78-91
6. Науково-дослідна лабораторія «Проблеми підготовки майбутніх учителів-філологів до українознавчої роботи в школі». (6.06.1997). *Архів*. Ф. 116. 8-9 арк.
7. Науково-дослідна лабораторія «Проблеми підготовки майбутніх учителів-філологів до українознавчої роботи в школі». (10. 06. 1999). *Архів*. Ф. 106. 22 арк.
8. Науково-дослідна лабораторія «Проблеми підготовки майбутніх учителів-філологів до українознавчої роботи в школі». (12.06.2001). *Архів*. Ф. 176. 12-13 арк.
9. Пастух Н. Феномен зоологізму у міфології та культурі (теоретичний аспект). З його духа печаттю... Збірник наукових праць на пошану Івана Денисюка: У 2 т. Львів, 2001. Т. 2. 219 с.
10. Чубинский П. Труды этнографическо статистической экспедиции в Западно-Русский край. С-Пб., 1872. Т.3. 486 с. URL: